8-15 Οκτ 2013

Κριτική

Εμιγκρέδες

Θέατρο Νέου Κόσμου

Από την **Ελένη Πετάση**

Οι «Εμιγκρέδες» του Σλαβομίρ Μρόζεκ, ιδωμένοι από εμιγκρέδες Αλβανούς θεατράνθρωπους, επαληθεύουν τόσο τις προθέσεις του Πολωνού συγγραφέα όσο και τις αγωνίες αυτών που εναπόθεσαν όνειρα και ουτοπίες στη χώρα μας. Το εγχείρημα του Θεάτρου του Νέου Κόσμου είναι εκ προοιμίου σημαντικό: μια πολιτική πράξη που συμφιλιώνει την αγριάδα της μετανάστευσης με την προσδοκία –και ενδεχομένως την επίτευξη– μιας ουσιαστικής συνύπαρξης, μιας καλύτερης ζωής.

Αν μάλιστα λάβει κανείς υπόψη του ότι οι πρωταγωνιστές του έργου, για να επιβιώσουν, έχουν αναγκαστεί να εργαστούν τα τελευταία δεκατρία χρόνια από οικοδομές και πάσης φύσεως εστιατόρια μέχρι αποχετεύσεις, τότε η «επιστροφή» τους στο θεατρικό σανίδι αποκτά μια τελείως ιδιαίτερη χροιά. Κατ' επέκταση το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα έρχεται σε δεύτερη μοίρα, καθώς η γενναία προσπάθεια των εκπατρισμένων συντελεστών της παράστασης μάς παρασύρει αυτομάτως σε συγκινησιακά μονοπάτια.

Αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει πως παρακολουθήσαμε ένα θέαμα ερασιτεχνικό. Αντίθετα η παράσταση του Λαέρτη Βασιλείου, που παρουσιάζεται δύο μέρες την εβδομάδα στα ελληνικά και άλλες δύο στα αλβανικά, και επαγγελματισμό και μεράκι διαθέτει. Τα βασικά προβλήματα όμως που προκύπτουν είναι ο αργός ρυθμός –αναπόφευκτα κουραστικός για το θεατή– η φωτιστική μονοτονία και η αμηχανία στην ένταξη της μουσικής επένδυσης (γνωστά αποσπάσματα κλασικής κυρίως μουσικής επιλεγμένα από τη Μιγκέν Σελμάνη, βιολονίστα στην Ορχήστρα των Χρωμάτων και στην Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ). Μια αμηχανία που οδήγησε στην απλοϊκή υπογράμμιση της συναισθηματικής φόρτισης των πρώων, θυμίζοντας ενίοτε τηλεοπτικές παραγωγές.

Μέσα στον αποπνικτικό ρεαλιστικό χώρο ενός υπόγειου δωματίου (σκηνογραφία Λευτέρη Τσέκου) αντιπαρατίθενται τα ιδεαλιστικά πρότυπα σκέψης ενός πολιτικού εξόριστου με την ξεκάθαρη στάση ενός απλού μετανάστη που έφυγε από την πατρίδα του για καθαρά οικονομικούς λόγους. Τον διανοούμενο, κυνικό ΑΑ, που τρέφεται με φιλοσοφικούς στοχασμούς και αναλώνεται σε ωραίους λόγους, ερμηνεύει διακριτικά ο Καραφίλ Σένα. Τον πληθωρικό, αμόρφωτο και απολίτικο εργάτη υποδύεται πειστικά και με πηγαίο χιούμορ ο Νικόλας Λάμπρου.

Η εργαστηριακή έρευνα του Μρόζεκ πάνω στους ανθρώπινους χαρακτήρες και την ψυχολογία τους λειτουργεί και εδώ ως μοχλός για τη σκιαγράφηση του δεδομένου καταπιεστικού πολιτικού μηχανισμού. Αλλά και ως κάτι παραπάνω. Γιατί οι «Εμιγκρέδες» αντιμετωπίζουν την ελευθερία σαν φαντασίωση, σαν μια έννοια μεταλλαγμένη που οδηγεί τους υποστηρικτές της σε αδιέξοδους δρόμους. Οι ήρωες –«ένα παράσιτο συντροφιά μ' ένα πρωτόζωο», που συναντούν την «ισότητα μέσα στην ταπείνωση»–, συγκάτοικοι σε μια άγνωστη καινούργια πατρίδα, με τις διαμετρικά αντίθετες κοσμοθεωρίες και τις αναπόφευκτες βίαιες συγκρούσεις, όλο ελπίζουν αλλά ελπίδα γι' αυτούς δεν υπάρχει. Όπως δεν υπάρχει για κανέναν μας, μοιάζει να πιστεύει ο Μρόζεκ.